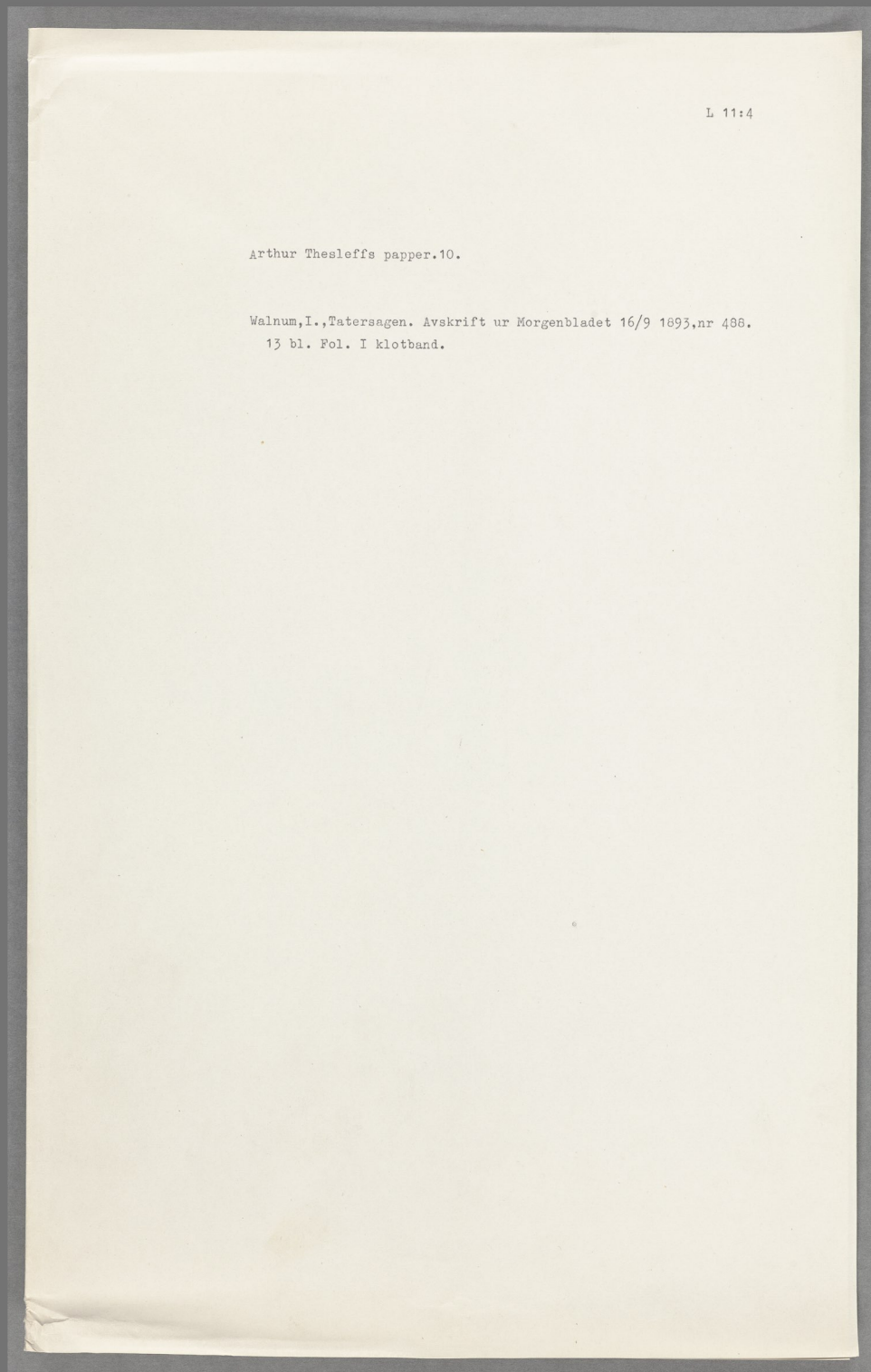

Thesleff, Arthur

Walnum, I: Tatersagen.

Avskrift ur ...

Handskrift // HS / L 11:4:10

Tillkomstår mellan 1890 och 1920?

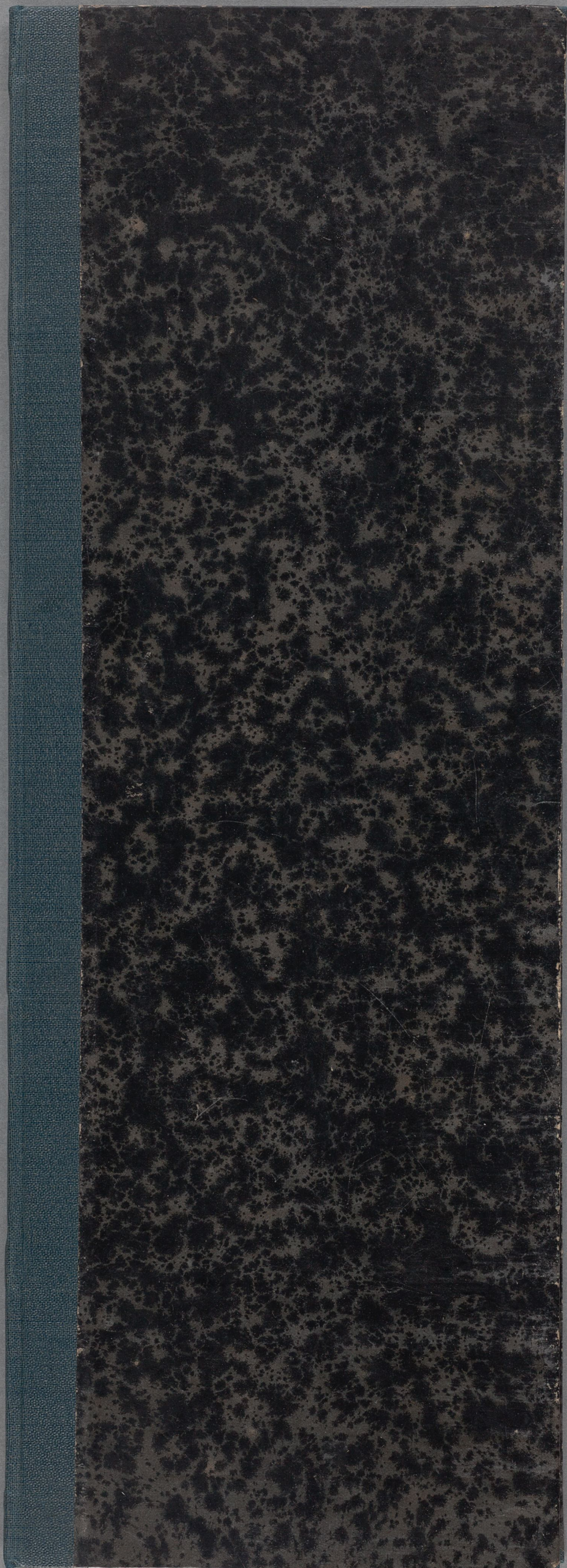
Digitaliserad år 2020

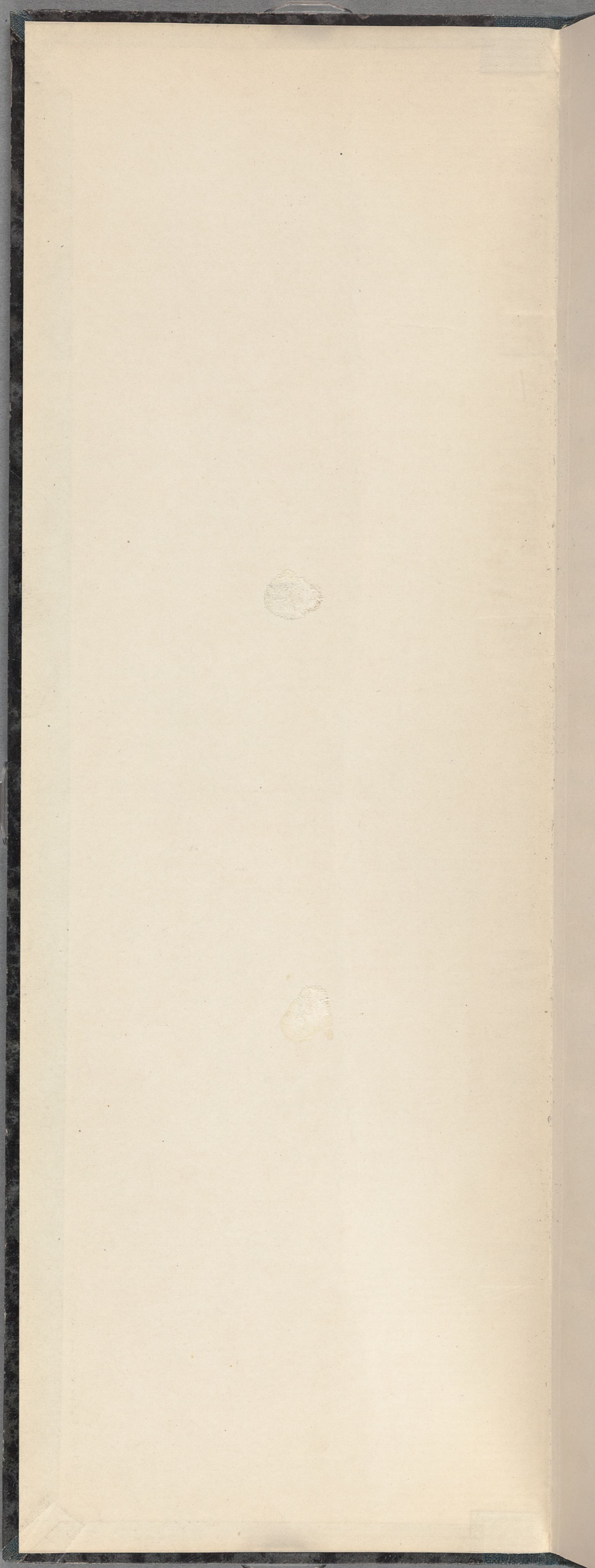

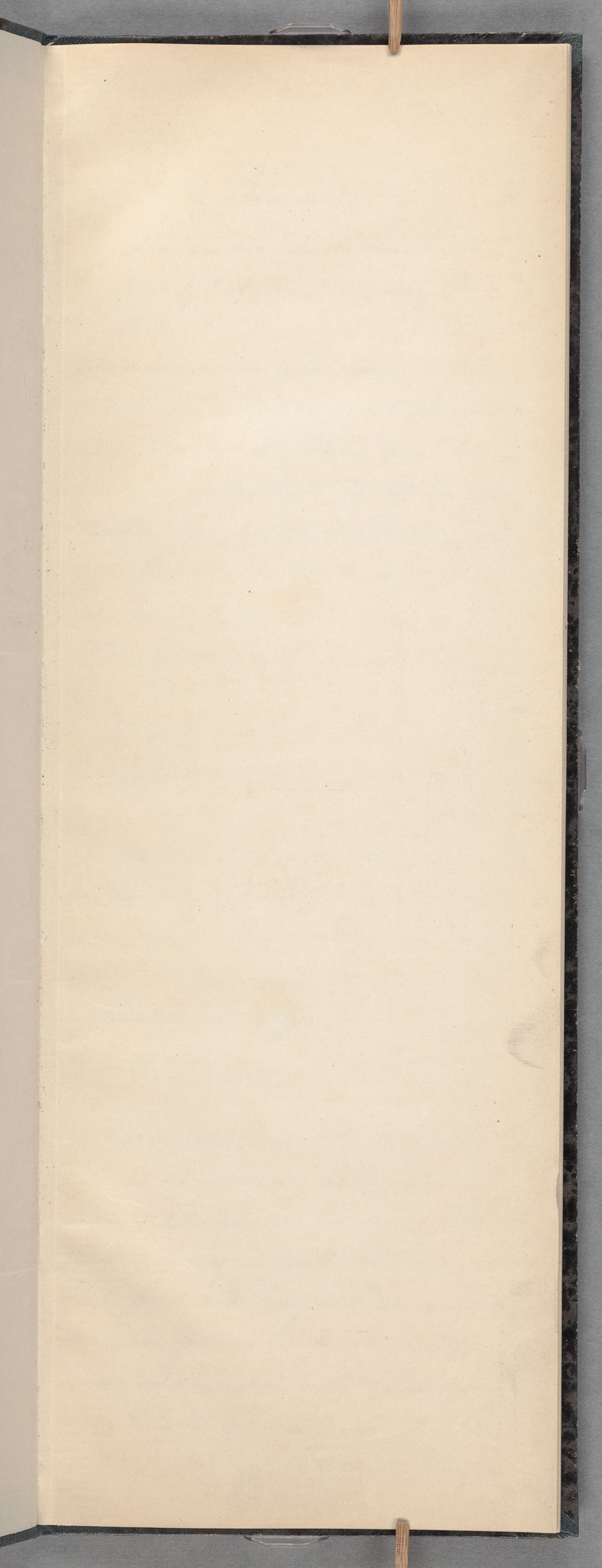
National Library
of Sweden

Arthur Thesleffs papper.10.

Walnum, I., Tatersagen. Avskrift ur Morgenbladet 16/9 1893, nr 488.
13 bl. Fol. I klotband.

...
vel
Det
blev
mit
her
Hans
det
heid
det
arbej

Hans
Fors
hede
had
gave
ge de
hvor
finde
frem

de
at va
lighed
Arbejde
danne
hundred
Det og
har kun

Morgenbladet 1893, no. 488 (16. sept.).

Tatersagen.
(Af G. Walnum)

Det er paa høi Tid, at Arbeidet med Taterfolket og Omstreiferne gjenoptages. Thi i vel 20 Aar har dette Arbeide ligget nede. Det er vistnok ikke ganske ophørt. Det er blevet fortsat, men indskrænket til det mindst mulige. Men hvad der er værre, er, at det herunder for en væsentlig Del har tabt sin rette Karakter. Men intet kan være skadeligere end dette. Hvad der derfor først og fremst maa arbeides for, er at føre Arbeidet tilbage til, hvad det efter hele sin Natur bør være, et Redningsarbeide.

Det var dette Eilert Sundt arbeidede for. Han lagde fra første Stund an herpaa. At de første Forsøg i mange Henseender blev famlende, og hans hele Virksomhed et Forsøg, er ikke andet, end hvad der var ganske naturligt. Eilert Sundts Opgave var at føre Arbeidet bort fra Politiet og lægge det i den kristelige Hjerlighedens Hænder. Men hvorledes dette skulde gjøres, kunde umuligt udfindes paa anden Maade, end ved at prøve sig frem.

Fra den Stund, Arbeidet blev frataget Eilert Sundt, har det mere og mere tabt Karakteren af at være et Redningsarbeide i den kristelige Hjerligheds Tjeneste, og er i væsentlig Grad bleven et Arbeide paa at skaffe Fattigunderstøttelse til saa-danne, hvis Ujæmstaar ikke kan paavises. Der er herunder opstaaet mangt et forviklet Forhold, hvor Stat og Kered har kappedes om at gjøre, hvad de har kunnet, for at slippe fra at overtage Forsørgelsen

[Faint, illegible handwriting covering the entire page]

at de
G
Hing
ven d
longe
Franch
oil G
at d
en b
Hac
had
Erpa
gym
endo
for
het
at m
hore
ne,
ophi
g
Hanc
het
liv er
Tom
oil a
med
ye i
er dem
Fot
Schiffba
Offen
Maade

af disse hjemløse og hjemstavnsløse Folk.

Det synes dog nu, som om der inden Storting og Regjering som inden Almenheden er bleven den Følelse: Paa denne Maade kan det ikke længere gaa. Og Spørgsmaalet bliver da, hvilken Forandring det er, der maa til. I sin Almindelighed vil Kværet blive: Den Forandring, der maa til, er, at Arbeidet igjen maa blive et Redningsarbeide, en Opgave for den kristelige Hjælplighed.

Og da Eilert Sundt netop gav Arbeidet denne Karakter, vil Opgaven blive at føre det tilbage til, hvad det da var, og saa bygge videre paa de Erfaringer, der da blev gjorte.

I.

Det var med de Voxne, Eilert Sundt begyndte Arbeidet. Han bekjender sig i 1850 endog ligesom til den Mening, at Redningsanstalter for Faterbørn ikke var synderlig nødvendige. Haabet om, at Arbeidet skulde lykkes, var saa stort, at man mente, at Børnene af sig selv skulde opføre sig med Omstrikelivet, nu da Forældrene, de Voxne, blev bragte til at tage fast Bogal og til at ophøre med at flatake hjemløs om.

Selv om Eilert Sundt havde haft langt friere Hænder, end han havde, vilde et saadant Resultat have været en Umulighed. Lysten til Omstrikeliv er ikke noget, der udslættes i en Generation. Som det er opsløket i mange Generationer, saa vil der ogsaa Højters Arbeide for at vinde Bøgt med det. Det ligger i Omstrikernes Natur, det ligger i Blodet, de kan ligesom ikke andet, Lysten er dem medfødt.

Følgen blev derfor ogsaa et Tilbagevalg, en Skuffelse, for hvilken Eilert Sundt selv blev et Offer, idet Arbeidet paa en temmelig uskaansom Maade blev ham frataget.

Endnu
Lige som
ke for
Lige for
Hun
og legger
Tabelørn
Kirken,
Følgelig
Underin
Tabelørn
de Kir
keltvold
lilighed
er og be
leggeri
gjøres for
kønnet
kommet
Barn de
dette, ideo
der om, h
Forhol
lillest Tinn
dage for
vi man de
lillest hos
for Spørgel
dette var de
der Hinde
og oppe for
med at
Lige som
lillest der h
Lige som

Endnå for dette skæde, begyndte E. Sundt at skjønne, at Tyngden af Arbeidet maatte lægges, ikke paa de Voksne, men paa Børnene. Der er stærke Spor heraf, særlig i hans 4de Aarsberetning.

Han henvender sig nemlig her til de Kristne og lægger dem stærkt paa Hjerte, hvad de skylder Fæderbørnene. Optager de Fæderbørnene ved Daab i Kirken, saa har de dermed ogsaa paataget sig Forpligtelsen til at sørge for deres Opdragelse og Undervisning. Han tager ligesom Ordet for, at Fæderbørnene hellere bør være udoelte, saalænge de Kristne negligerer deres Opdragelse, saa at de tiltrøds for baade Daab og Konfirmation og anden leilighedsvis Berørelse med Kirkensamfundet, dog er og bliver Hedninger. Daaben bliver et Spilfagteri med det Hellige, naar der bagester intet gøres for dem. Som Eksempel paa, hvad der har kunnet passere, fortæller Sundt, at et Fanteepar er kommet midt under Gudstjenesten, har faaet sit Barn dødt, hvorpaa de samme Dag er draget videre, uden at nogen har spurgt efter, eller bekymret sig om, hvad der er blevet af Barnet.

Forholdene selv bragte saaledes allerede paa Eilert Sundts Tid Spørgsmaalet om Børnenes Opdragelse frem som noget af det vigtigste. Den Udvei, man da greb til, var dels at faa Fæderbørnene udsat hos Plieforældre og dels at faa dem ind paa Opdragelsesanstalter eller Børnehjem. Af saadanne var det særlig "Tostes Gave" og "Hans Cappelens Minde" ved Skien, der gjorde et Forsøg med at optage Fæderbørn. Paa "Tostes Gave" har man fortsat med at optage Fæderbørn, medens derimod Børnehjemmet "Hans Cappelens Minde" opgav det, uagtet der her blev gjort et Forsøg paa at gjøre Børnehjemmet særlig til et Hjem for saadanne Børn.

...en optog
...apalen
...sket bl
...one fra
...kylts
...sig, de
...optog i
...hyggely
...ans Cap
...rede en
...skot pa
...som den
...alssu et
...de
...kna ud
...inger i
...lantingen
...gavnlig p
...dise Bo
...et der sk
...forat
...id ande
...ideli
...bage Tj
...og fra p
...hise. De
...Opgave
...sørlige
...uden i
...pa dia
...Føderbørne
...ikke kan
...kristelige
...og d
...Hinkelokket

Man optog nemlig saa mange Taterbörn, at Halvparten af Börnene var saadanne. Men Resultatet blev, at man helt maatte udelukke Taterbörnene fra Börnehjemmet, da Sammenblandingen af Asylets Börn med de fremmede antoges uhensigtsmessig, da de dels forvildede Börn, der saaledes optoges i Asylet, krævede en ganske særegen onhyggelig Opdragelse. Forstanderen for Børnehjemmet "Hans Cappelens Minde", Hans Mikkelsen, der nærede en særegen Interesse for Taterbörnene, slog derfor paa Oprettelsen af et Skoleskib for Fænter som den Udvei, som han ansaa som det bedste, altsaa et Börnehjem paa Søen.

De Erfaringer, der hidtil er gjorte, gaar altsaa ud paa, at Taterbörnene ikke kan anbringes i de almindelige Börnehjem, da Sammenblandingen af disse Börn med de andre ikke er gavnlig paa Grund af de særegne Tilbøieligheder, disse Börn har. Endvidere har Erfaringen godtgjort, at der skal en ganske særegen onhyggelig Opdragelse til, forat den skal føre til et godt Resultat. Med andre Ord: Hvad der maa til, er et Børnehjem, udelukkende for Taterbörn, forat Opdragelsen kan tage Sigte paa de Tilbøieligheder, disse Börn har, og fra først til sidst anlægges paa Bekjæmpelsen af disse. Der er ved disse Börn's Opdragelse saa mange Opgaver, saa mange Vanskeligheder, saa mange særlige Hensyn at tage, at det ikke kan gjøres uden i et Hjem, der helt igjennem er indrettet paa disse.

Taterbörnenes Nød er saa iøinespringende, at det ikke kan tænkes andet end, at en Appel til den kristelige Barmhertighed vil blive mødt med Sympathi og Forstaaelse. Det bør være en Bessag for Kirkefolket i vort Land at tage Initiativet til

[Faint, illegible handwriting on a lined page, likely bleed-through from the reverse side.]

of
som
sh
ma
det
sin
of
pa
sh
and
in
185
oppo
Fan
blo
tan
sh
vox
ven
fra
unve
y
ind
her
for
som
ble
og
effek
and

et Foretagende som dette. Har meget været forsømt hidtil, har Kirkefolket saa meget desto større Opfordring til nu at indhente det forsømte.

II.

Pide om Pide med Arbeidet for Taternes Børn maa ogsaa gaa Arbeide for de Voxne. Og ligesom det første maa ogsaa dette Arbeide blive et Redningsarbeide. Det var saaledes, det ogsaa fra først af var anlagt, da Eilert Pundt i 1855 tog fat paa Sagen og begyndte med 250 Personer af forskjellig Alder. Opgaven var at skaffe Fanker og andre deslige omvankende hjemstavnsløse Personer en lovlig Næringsvei. Bevilgningen blev fornyet i 1857, og følgende Høsting har senere regelmæssig opført et Beløb til dette Arbeide, det saakaldte Fankesfond.

Man indsaa snart, at det ikke vilde gaa blot ved Understøttelse. Allerede i 1862 erklærede saavel Kirkedepartementet som Eilert Pundt, „at der i disse Forsøg maa fremgaaes med megen Omtanke og Forsigtighed, om ei de anvendte Midler skal blive frugteløse, og denne Udgiftspost dog voxer.“ Man begyndte derfor fra 1862 af at anvende Tvang. Bevilgningen til Fankesfondet blev fra nu af delt i to Poster, hvoraf den ene skulde anvendes til Bestridelse af Udgifter ved Omstreiferes Undersøttelse i Tvangsarbeidshuse. Men Vanskeligheden her igjen var at faa Plads paa Tvangsarbeidshuse for Taterne. Oprettelsen af Amts-Tvangsarbeidshuse, som Eilert Pundt foreslog, blev for kostbart. Forsøg blev gjort hermed, men kunde ikke gennemføres, og Anvendelsen af Tvang blev ikke et virkeligt effektivt Middel til Ondets Bekjæmpelse.

Anvendelsen af Tvang behøver ikke at forandre Arbeidets Karakter. Det kan derfor lige-

Faint, illegible handwriting covering the page, possibly bleed-through from the reverse side.

god
for
ver
Om
god
for
Ver
af
for
Le
for
ind
sett
man
op
skj
faa
bys
faa
mer
Pri
lig
for
Ole
had
villy
lebe
Lamp
hjel
gyn
at de
depar
Forig

godt blive et Redningsarbeide. Men for det første maa Tvangsarbeide, naar det anvendes, anvendes saaledes, at det bliver følbart og bringer Omstreiferne til at forstaa, at Samfundet er i sin gode Ret til at væge sig mod deres vilde og føleløse Liv. Det bliver ellers som at skvatte Vand paa Gaasen. De er ikke for komne ind af Tvangsarbeidsanstalterne, for de tages fat som før og fortsætter sit Omstreiferliv. Den eneste Lærdom, de har faaet, er den, at de maa gaa frem med noget større Forsigtighed og søge at undgaa Kollision med Lovene og undgaa at indsette sig for Politiets Indskriden. Andetsteds har man derfor maattet anvende Tvangsarbeide lige op til 2 a 3 Aar, for at Omstreiferne skulde skjønne, at deres ryggesløse Liv ikke vilde blive haalt af Samfundet. Og paa den Maade maa det tages.

Men jo mere Tvangsarbeide anvendes for at faa Faterne til at opgive sit Omstreiferliv, desto mere maa der ofres baade af Stat og Herred og Private for bagester at sætte dem istand til lovlig Næringvei. Skjønt der her skal Ontanke og Forsigtighed til, faar det dog ikke hjælpe, om Opene bliver store. Thi det er her, man maa træde hjælpende og reddende til. Det er den offervillige Hjerlighed, der skal give Faterne den Følelse, at Tvingen dog kun er et Nødmiddel, som Samfundet benytter sig af for bagester at tage sig hjælpende og beskyttende af dem.

Det var med altfor store Forventninger, man begyndte Arbeidet. Det er derfor ikke at undres over, at der bagester kom en Følelse af Skuffelse. Kirke- departementet har derfor ikke blot vist Ontanke og Forsigtighed, naar det gjaldt om at understøtte Faterne

[Faint, illegible handwriting on the main page]

... pjal
... for en
... for de
... dea ha
... bene fa
... vandre
... ple W
... hil On
... kaffe m
... For
... vsende
... gesa de
... lo ofra
... y food
... keiferle
... ragen O
... la, er
... le vrik
... dem.
... het et
... vott, se
... to, men
... dicit ly
... Tro.
... Eile
... stene a
... religioe
... ditiuener
... man ab
... or at fo
... vrot in
... mayn hi
... vrot roge
... vilde vore

og hjælpe dem til at bosætte sig, men det har for en væsentlig Del opgivet det hele. Det er derfor ikke sjældent, at Kirkedepartementet, naar det der har været Spørgsmaal om at skaffe Omstreiferne fast Bopæl, har givet det Svar: "De hidtil vundne Erfaringer om Hensigtsmæssigheden af at yde Understøttelse til Indkjøb af Jord eller Hus til Omstreiferne har ikke opmuntret til at fortsætte med deslige Forsøg."

Först og fremst maa der altsaa gennemføres anvendes gennemført Tvangsarbeide. De Pengeofre, ogsaa dette kræver, maa til. Men dernæst maa der ofres ikke mindre paa at skaffe dem Hus og Jord for at faa dem til at slutte med Omstreiferlivet. Der maa herunder vises disse Folk megen Overbærenhed; thi de Tilbøieligheder, de har, er ingentunde lette at overvinde, selv om de virkelig gjerne vil og prøver paa at bekjempe dem. Det maa ikke opgives med et Forsøg. Er det et Redningsarbeide, da maa der arbeides lige godt, selv om det mislykkes ikke blot en eller to, men mange Gange. Thi det kan og vil dog tilslut lykkes, naar der arbeides med Utholdenhed og Tro.

III.

Eilert Pundt frematiller i sine Beretning om Taterne disse som ligefrem Hedninger. Deres religiøse Forestillinger er ligesaa hedenske som Zulüernes og Madagassernes. Foraavidt behøver man altsaa ikke at søge udenfor Norges Grænser for at finde en ligefrem Missionsopgave. Thi der er vist ingen Grund til at antage, at der med Hensyn til Taternes religiøse Forestillinger er skeet nogen væsentlig Forandring, selv om det skulde være saa, at de nu ikke saa saubent ved-

[Faint, illegible handwriting covering the page]

III

hjem
Del
sig
for
Kong
gaa
kirke

Hj
legg
opp
frem
i O
end
Hj
de

sione
sig
Paa
satt
Und
domm
kinn
har
deke
afveie
har
samm

og Om
gjacet
Doul ell
heller in
har det

kjender sig disse og mere har begyndt at søge Del i de kirkelige Samfundsgoder, medens de forsøge at undgaa dem. Thi Grunden hertil er vel for en væsentlig Del, at de ved at modtage Daab, Konfirmation og Aegtevielse paa mange Maader undgaa Kollision med baade det borgerlige og det kirkelige Samfund.

Forsædste Taterne i det ydre slutter sig til Kirkesamfundet, men den Missionsopgave, der foreligger ligeoverfor dem, mere kaldes en Indremissionsopgave. Men selv bortset fra, at Taternes Liv fremdeles er ligesaa hedenisk som før, er det dog i Virkeligheden mere en Hedningemissionsopgave end en Opgave for Indremissionen. Thi med sit Hjerte hanger de endda ikke saa lidet fast ved de traditionelle hedske Forestillinger.

Hvad der hittil har været gjort for at missionere blandt Taterne, har væsentlig indskrænket sig til Meddelelsen af Konfirmationsundervisning. Paa Grund af Konkubinats er Taterne bleven indsatte paa Arbejdsanstalter og har her modtaget Undervisning for at faa et Minimum af Kristendomskundskab. Uden Konfirmation har de ikke kunnet blive aegteviiede, og for at blive aegteviiede har de da underkastet sig Konfirmationsforberedelse. Men naar de saa er bleven konfirmerede og aegteviiede, har Resultatet altfor ofte været, at de har taget fat paa Fantastien igjen og levet det samme vilde, ufoilede, hedske Liv som før.

Af mere Værd har det været, naar Taterne og Omstreifere af sig selv er komne og har begjæret Undervisning i Kristendommen for at faa Daab eller Konfirmation. Selv om Bevæggrundene heller ikke da altid har været de bedste, saa har det dog haft en anden Karakter, naar det er

[Faint, illegible handwriting on the main page]

...st fra
...t Under
...bring til
...ke pa a
...et vil
...leder, en
...ligeve
...Kongin
...mas ar
...stilt i
...ke ma
...eride, e
...Vilke
...il der op
...Krisen
...Me
...Der fra
...ed. Tom
...mas der
...er en pa
...ide, at e
...enge tide
...Kirkefolk
...der har
...dannes en
...Foreninger
...Missionsop
...i sin Hel
...sig i et
...er fra H
...Hvad
...Foreninger
...heller Gern
...lige for kir
...ikke vare

udgaaet fra dem selv, og de frivillig har begjæret Undervisning. Der har ialfald været mere Anledning til kristelig Paavirkning og personlig Indflydelse paa dem.

Det vil heller ikke i Fremtiden kunne blive anderledes, end at en væsentlig Del af Missionsopgaven ligeoverfor Taterne vil knytte sig til Daabs- eller Konfirmationsundervisning. Men hvad der her maa arbeides hen til, er, at det maa blive en fuldt ud frivillig Sag. Hensynet til kirkelig Vielse maa fjernes. Det maa ikke være for at blive opferiede, at de modtager Undervisningen. Adgang til Vielse uden saadan maa sættes dem. Da vil der opnaaes bedre Resultater af Undervisningen i Kristendomskundskab.

Men Opgaven maa ikke indskrænkes hertil. Der trænges ved Tiden heraf en Missionsvirksomhed. Som der drives f. Ex. Fømandsmission, saa maa der ogsaa begyndes en Tatermission. Det er en paafaldende Forsømmelse fra Kirkefolkets Side, at en saadan Missionsvirksomhed ikke for lange siden er bleven paabegyndt. Det norske Kirkefolk staar derfor i Skyld til Taterne. Hvad der har været forsømt, bør nu indhentes. Der bør dannes en Forening for Tatermissionen, som der er Foreninger for Fømandsmissionen og andre lignende Missionsgjerninger. Og denne bør optage Arbeidet i sin Helhed for Taterne og Omstreiferne og stille sig i et støttende og hjælpende Forhold til, hvad der fra Statens Side gøres for dem.

Hvad nu den egentlig missionerende Side af Gjeringen angaar, da er den ingentunde nogen haabløs Gjering. Taterne er ikke mindre tilgængelige for kristelig Paavirkning end andre Mennesker, er ikke verre Hedninger end andre Hedninger, om

[Faint, illegible handwriting on the main page of the manuscript, likely bleed-through from the reverse side.]

de ma
wit Pe
sthe
at m
ho m
dem.
Vidner
i sin
Sind
om de
midler
til Sk
Non
volig
hed
Gim
Den
narr
og so
mark
al d
near
deres
divid
ikke
ulykke
inprop
med
dem
res Li
godt W
kloge,
det Tug

*) Uthav

de end paa Grund af sine Tilboieligheder og sit Reiseliv er udsatte for mange og store Fristelser.

Man har i saa Henseende visselig hørt for slette Tanker om dem. Det er ialfald paaafaldende, at netop de, der har hørt med Fæderne at gjøre har mest Tro paa, at der kan udrettes noget for dem. Det er i saa Henseende værd at høre det Vidnesbyrd, Direktøren for Bods-fængslet, Hr. Pettersen, i sin Tid gav dem i en Fremstilling til Eilert Sundt. Han siger: „Min almindelige Erfaring om disse Folks Forhold under herværende Tugt- midler er den, at de, ialfald naar de er komne til Skjels Aar og Alder, er meget paaariskelige*). Man træffes hos dem ikke saa sjelden dybe, alvorlige Gemytter, en kraftig Villie og en Thærdighed, i hvad de foresætter sig, hvilket rimeligvis er Grunden til, at man her kan faa rigtig Sag i dem. Den Slags uvidende Naturer, hvormed Fængslet, navnlig af Hovedstadens Børne, stedse fornyes, og som man vel kan bringe til Lydighed og Op- mærksomhed under Skaffen, men fra hvem ogsaa al Belærelse mangen Gang ligesom er blest bort, naar de atter træder ind i det frie Samfund som deres egne Herrer, har jeg ikke ofte truffet hos Ind- divider af Fængselsfolket. Min Mening er naturligvis ikke den, at Fængslet ubetinget kan magte disse uheldige Mennesker, selv om de hører til de mere udprægede, men jeg tror, at her er meget at udrette med dem, naar man vil interessere sig for dem, tage dem roligt alvorligt, roligt og kjærligt. At rive deres Lidenskaber op, er meget farligt og bringer intet godt Udbytte, da disse Folk let trækker Følehornene tilbage, naar de først i sine Overmond begynder at se blot Tugtemestre, medens de derimod med besynderlig

*) Udhævelserne er gjort af nærværende Indsender.

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

the
og
son
for
ha
gg
son
Ma
Tan
Lig
ker
kl
lev
end
ik
gel
-
sog
hem
hid
ven
Ma
men
man
ven
Fath
Mid
Hah
wog
wog
lida

Hengivenhed følger den, hvem de faar Tillid til, og hos hvem de tror at finde Deltagelse og en hjælpsom Haand." Efter at Hr. Pettersen derpaa har anført flere Exempler paa Fatters Paavirkelighed, tilføies han: "Af Fatters Tilbagefald i min Tid kjender jeg ikke mere end to."

Det ligger i Sagens Natur, at Missionsvirksomheden blandt Fatterne maa blive en Reiserisiksomhed. Missionæren maa paa en Maade blive Fater med Fatterne. Han maa søge dem op og reise med dem, ligesom han saa ofte som muligt maa besøge dem, der har sluttet med Reiselivet, og opmuntre dem til at holde fast ved sit nye Liv og til at blive levende Medlemmer af Kirkesamfundet. Det ligger endvidere i Sagens Natur, at Missionsvirksomheden ikke saa meget bør bestaa i Afholdelse af Opbyggelser — skjönt dette naturligvis ogsaa maa gjøres —, som i Samtaler med Fatterne og Gøvelse af Sjælesorg. Det gjælder, som Hr. Pettersen siger, "at tage dem alvorligt, roligt og kjærligt."

IV.

En Hovedgrund til, at Arbeidet for Fatterne hidtil ikke har ført til de Resultater, man har ventet, og at der derfor har raadet en Følelse af Modløshed ligeoverfor dem, er, hvad Kirkedepartementet i et af sine Forelæg udtaler, at det har manglet "paa ønskeligt Tilagn, Omhu, Veiledning og venlig Imødekommen saavel fra vedkommende Fattigkommissioners Side som fra den Kreds, i hvis Midte de fardes." Følgen heraf har da været, at Staten har tabt Troen paa, at der kan udrettes noget ved Indkjøb af Jord eller Hus til Omstøpelse, hvorfor der, som nævnt, i den senere Tid er gjort lidet i den Retning.

Det er klart, at en Hovedbetingelse for, at

de
v
be
A
pe
ik
sen
op
si
ik
de
bo
med
mi
vill
Gen
ble
fal
pu
kel
vill
hl
er
min
A
ikk
ble
for
An
at p
man
a
for d
og a

der skal udrettes noget, er, at der bliver den nødvendige Rapport med Udenverdenen. Statens Arbejde maa finde Forstaaelse og Sympathi blandt Almenheden, og denne maa træde støttende og hjælpende til. Men forat dette skal ske, maa Arbeidet ikke som hidtil blot være en Statsag, men en væsentlig Del af det maa optages af Kirkefolket. At opstikke nøiagtigt Grænserne og afgjøre, hvad der bør være Statens Sag og hvad Civilligt Arbejde, er ikke saa let. Dog synes det at være naturligt, at det egentlige Arbejde med at faa Omstreiferne til at bosætte sig fremdeles vedbliver at være en Statsag, medens derimod Arbeidet med Børnehjem og det det missionerende Arbejde bliver en Opgave for den frivillige Hjarlighed. Skulde imidlertid Rigsadvokat Gelz's Forslag om Frangsoptagelse for forsvømte Børn blive vedtaget, vilde vel et Børnehjem for Faterbørn falde ind under det Arbejde, Staten dermed vilde paatage sig. Men hvordan end Forholdet i det enkelte vil blive, saa trænger det dog, at det frivillige Arbejde i alle Henseender træder støttende til.

De Lynsmaader, jeg her har gjort gjældende, er de samme, som jeg har fremholdt i en Ansøgning om Stipendium af Staten, for at paabegynde Arbeidet for Faterne, en Ansøgning, der imidlertid ikke blev tagen under Behandling iaar, fordi den blev sat i Forbindelse med Rigsadvokat Gelz's ovenfor nævnte Forslag. Det er min Tanke at fornye Ansøgningen til næste Aar, da al Erfaring synes at pege i den Retning, at Ledelsen af Arbeidet maa blive en speciel Opgave for en Mand.

Det vil imidlertid være af største Betydning for det hele Arbejde, at der vækkes Interesse for det, og at saa meget som muligt af forberedende Ar-

beide paabegyndes straks. Herhvil hörer först
 og fremst, at der af Mand og Kvinder, der in-
 teresserer sig for Sagen, dannes en Komite, der
 vil optage Arbeidet og vække Interesse for det.
 Mit Ønske var gennem denne Fremstilling at op-
 fordre herhvil.

"Hvad man gör, eller ikke gör, slippe
 disse Folk maa man ikke." Det var det Afkeds-
 ord, hvormed Eilert Sundt sluttede, da Ledelsen
 af Arbeidet blev ham fratagen. Jeg gjentager
 og siger med Sundt:

Hvad man gör eller ikke gör, slippe disse
 Folk maa man ikke, idet jeg mener, at det er
 paa høi Tid, at man atter tager fat, fører Ar-
 beidet tilbage til det rette Spor og fra alle Sider
 skjænker det den Opmarksomhed, det fortjener.

Lekanger, August 1893.

